

VÕRU MUUSIKAKOOL TAVAÕPPE LÕÕTS ÕPPEKAVA

Maht tundides:

Nominaalne õpiaeg kestab 6 aastat. 1 kontakttund nädalas (45 minutit), 35 tundi õppeaastas

Õpetuse eesmärgid:

Õppe eesmärgiks on õppida mängima erinevaid lõõtspillide tüüpe ja nende mängutehnikaid., samuti tunda eesti pärimusmuusikat, õppida selle kaudu muusikalisi oskusi ning arendada loovust.

Märkus:

Lõõtsapilli tüübid – teppo-tüüpi lõõts, libliklõõts, 2-3-realist Euroopa päritolu pillid, karmoška.

Lõõtsa mängustiilid – Võru (näiteks: K. Kikas, A. Teppo, E. Lindmets, H. Lindmets E. Koovit jt), seto (näiteks: K. Tero jt), Lääne-Eesti ja saarte mängustiilid; põhjamaade mängustiilid; muude maade (näiteks: Iiri, Prantsuse, Vene jm.)

ÕPPEAINETE LOETELU

õppeained	noorem aste				vanem aste	
	I tase		II tase		III tase	
	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta
lõõts	1,5	1,5	1	1	1	1
solfedžo	1,5	1,5-2	1	1	1	1
muusikalugu					1	1*
Koosmusitseerimine		1*	1*	1*	1*	1*
lisapill				0,5*	0,5*	0,5*

* valikaine

Õppeaine programm

I TASE

Üldisloomustus ja pärimuskultuuri erinevate väljendusvormide ning nende tunnuste tundma õppimine. Õppetöö toimub pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodiga (kuulmisele, matkimisele ja

mälule tuginev meetod) relatiivses noodi-tundmise süsteemi

Õppe eesmärgiks on lõõtsa mängutehniliste baasoskuste omandamine s. Oluline on harmoonia taju arendamine saate kujundamise abil.

Programm

Õppetöö sisaldab järgmisi tegevusi:

- eesti pärimusmuusikast pärit lugude, peamiselt uuemate rahvalaulu-viiside ja lihtsamate tantsulugude mängimine

- muusika taju ja mängutehniliste oskuste arendamine
- lihtsate saatevõtete tundmaõppimine
- improviseerimise ja varieerimise võtete tundmaõppimine ja harjutamine
- pärimusmuusikaalaste taustteadmiste omandamine
- muusika kuulamine, eelkõige õpetaja esituses kui ka helisalvestis-telt, analüüs õpetajaga - kaasõpilaste ja õpetajaga koos mängimine, selle läbi kuulamisoskuse arendamine

Mängutehnilised oskused

- hea istumisasend, pingevaba lõõtsa hoidmine ja käte asend
- lõõtsa juhtimine, tooni tekitamine ja kujundamine, lõõtsa vahetus
- vasaku ja parema käe sõrmetehnika eraldi ja koos. Oskus kasutada vasaku käe nelja ja parema käe nelja (2 realisel lõõtsal viit) sõrme
- viisi ülesehituse ja vormi mõisted (heli, meloodiline liikumine, motiiv, fraas, osa ja läbimäng)
- 2- ja 3-osaline meetrum
- erinevad strihhid (*non-legato*, *legato*, *staccato*)
- algteadmised tempost, dünaamikast ja fraseerimisest

Mõisted

- pilli ehitus ja osad: kaaned, vahelõõts, nupulaud, õhuklapp, keeltepakud, kinnitus konks, keeled, keelte nahad,
- tantsumuusika (valss, polka, reinlender)
 - meloodia, saade
- heli, meloodiline liikumine - motiiv, fraas, osa ja läbimäng
- improviseerimine, varieerimine
- 2- ja 3-osaline meetrum - strihhid (*non-legato*, *legato*, *staccato*)
- tempo, dünaamika ja fraseerimine

Oskused

Õpilane valdab pilli elementaarsel tasemel. Oskab lihtsamaid pärimusmuusikapalu ja tunneb nende seost pärimuskultuuriga. Musitseerib nii üksi kui ka ansambli koosseisus. On tuttav varieerimise ja improviseerimise lihtsamate võtetega.

Lisategevused

- külastada kontserte ja muid pärimusmuusika sündmusi (lõõtspilli-mängijate võistumäng Võru Folkloorifestivali raames, Üleriigilised lõõtspillimängijate päevad, Viljandi Pärimusmuusika festival jne), arutelu õpetajaga
- külastada pärimuskultuuri õppelaagreid ja tegutsevaid pillimehi
- tutvuda tantsuklubide tööga

Nõuded taseme lõpul

- oluline on kasutada kaherealisel lõõtsal mõlemat rida ja kolme- ja neljarealisel lõõtsal kolme rida;
- lood peavad olema valitud nii, et saaks vasaku käega kasutada lisaks toonika ja dominant funktsioonile ka subdominantfunktsiooni;
- tunneb ära pärimusmuusika põhižanrid; - on omandanud oskuse kuulmise järgi pillilugusid õppida

Repertuaarinäited

- Savikoja venelane - Leedu tants - Perekonnavalss

Esinemiste kord

- õppur peab esinema 3 korda õppeaasta jooksul
- lisaks ettemängudele ülesastumised vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul
- taseme lõpus on üleminekueksam (kontserdivormis). Õppur esitab kaks lugu, kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid.

II TASE

Üldisloomustus

Arendada lõõtsa mängutehnilisi oskusi, pärimuskultuuri tundmist ning esitusstiili elemente. Õppetöö toimub pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodiga, millele lisandub absoluutse nooditundmise süsteemi tundmine.

Programm

Õppetöö sisaldab järgmisi tegevusi:

- eesti pärimusmuusikast pärit lugude, peamiselt tantsulugude (reinlender, valss, polka, labajalavalss, marss jm) mängimine
- muusika taju ja mängutehniliste oskuste arendamine
- saatevõtete harjutamine
- improviseerimise (näiteks: etteantud harmooniale viisi improviseeri-mine) ja rahvapärase varieerimise harjutamine
- pärimusmuusikaalaste taustteadmiste täiendamine
- muusika kuulamine nii uutelt kui ka arhiivimaterjali salvestustelt, kuuldu analüüs õpetajaga
- kaasõpilaste ja õpetajaga koos mängimine, enese ja kaasmängijate kuulamisoskuse arendamine

Mängutehnilised oskused

- eelmisel tasemel omandatud oskuste edasi arendamine
- funktsionaalharmoonilise (liblik-, 2-realise lõõtsa ning karmoškaga ka modaalse) saate kujundamine
- tantsu saatmise harjutamine
- vahetusbassi kasutamine
- heliredeli (põhiduuride) ja kolmkõlade mängimine kokku ja lahku lõõtsaga

Mõisted

- labajalavalss, marss
- vahetusbass - heliredel, kolmkõla

Oskused

- valdab pilli heal tasemel
- oskab eesti pärimusliku tantsumuusika repertuaari, tunneb nende iseloomulikumaid tunnuseid ja saatekujundust
- oskab viisile kujundada saateharmoonia
- valdab pärimuslikke stiilivõtteid (tooni tekitamine, kaunistused, varieerimine jne)
- musitseerib nii üksi kui ka ansambli koosseisus
- oskab etteantud harmooniale improviseerida viisi

Lisategevused

- õppeaasta jooksul vähemalt nelja erineva kontserdi külastamine, kuuldu analüüs koos

õpetajaga

- osalemine pärimusmuusika meistritubades ja õppelaagrites aktiiv-õpilasena
- osalemine tantsuklubides kaasmängijana
- lõõtsapillipäevade ja võistumängimiste külastamine

Nõuded taseme lõpul

- oskab mängida tantsu saateks
- on omandanud varieerimisoskuse ja erinevad kaunistusvõtted
- oskab kujundada meloodiaga sobivaid kaashääli
- oskab eristada erinevaid lugude tüüpe eesti pärimusmuusikaas
- on võimeline analüüsima pillilugusid relatiivses nooditundmise süsteemis

Repertuaarinäited

- Aleksandra valss - Kolme paari - Tule aga tule - Krakovjak
- Inglise

Esinemiste kord

- õppur peab esinema 3 korda õppeaasta jooksul. Ettemängul esitatakse vähemalt kolm lugu, neist üks ansambli koosseisus
- ülesastumised üksikesinejana või ansambli koosseisus vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul
- Hindelisel lõpukontserdil esitab õppur vähemalt neli lugu, neist ühe ansambli koosseisus (või koos õpetajaga), kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid, lihtsamaid varieerimisvõtteid ning kaunistusi.

III TASE

Üldiseloostus

Arendada lõõtsa mängutehnilisi oskusi, erinevate esitusstiilide tundmist ja praktiseerimist, pärimuskultuuri tundmist. Õppetöö toimub pärimusmuusikale omase kuulmise järgi õppimise meetodiga, samuti noodikirja kasutamine. Isikliku mängustiili ja omaloomingu harjutamine.

Programm

Õppetöö sisaldab järgmisi tegevusi:

- eesti pärimusmuusikast pärit lugude ja teiste kultuuride lõõtsa-repertuaari lugude mängimine (näiteks: soome, rootsi, norra, vene, keldi, prantsuse)
- mängutehniliste oskuste arendamine - erinevate esitusstiilide harjutamine salvestuste põhjal
- saatevõtete harjutamine, ise kaashäälte loomine
- improviseerimise ja varieerimise harjutamine toetused pärimusmuusikas tuntud traditsioonilistele võtetele
- pärimusmuusikaalaste taustteadmiste süvendamine
- muusika kuulamine nii uutelt kui ka arhiivimaterjali salvestustelt, kuuldu analüüs koos õpetajaga
- kaasõppurite ja õpetajaga koos mängimine, enese ja kaasmängijate kuulamisoskuse harjutamine

Mängutehnilised oskused

- mängitavate lugude kirjanemise oskuse täiendamine

- noodistlugemise harjutamine
- kaashääle, nii funktsionaalharmooniale põhineva kui ka modaalse, kujundamine
- heliredelid erinevates strihhides ja tempodes, kolmkõlad akordidena ja arpedžos, nii kokku kui ka lahku lõõtsaga

Mõisted

- kaashääli - arpedžo

Oskused

Õppur valdab pilli väga heal tasemel. Oskab nii eesti pärimus-muusika lugusid kui ka teiste kultuuride lõõtsalugusid. Oskab luua harmoonilist saadet ja sellele põhinevaid kaashääli. Kasutab mängus varieerimist ja improviseerimist. On tutvunud ka teist tüüpi lõõtsa-pilliga. Musitseerib üksi ja ansambli koosseisus.

Lisategevused

- õppeaasta jooksul vähemalt kuue kontserdi küllastamine, kuuldu analüüs koos õpetajaga - osalemine pärimusmuusika meistritubades ja õppelaagrites aktiiv-õpilasena
- osalemine tantsuklubides üksikmängijana
- lõõtsapillipäevade ja võistumängimiste küllastamine
- Viljandi Kultuuriakadeemia küllastamine
- võimalusel õppida tundma lõõtsa materiaalosa (lõõtsapilli hooldus, remont ja häälestamine)

Nõuded taseme lõpul

- mängib lõõtsapilli ladusalt kõikidelt ridadelt kasutades
- tunneb ära pärimusmuusika põhižanrid
- on omandanud oskuse kuulmise järgi pillilugusid õppida
- on omandanud oskuse pillilugusid rütmiliselt ja helikõrguslikult (relatiivses nooditundmise süsteemis) analüüsida
- suudab analüüsida tasemekohaseid pillilugusid, kasutades õpitud muusikateoreetilisi mõisteid
- oskab kujundada meloodiale sobivaid kaas- ja saatehääli, varieerida ja improviseerida.
- oskab mängida kontsertolukorras ja tantsu saateks
- oskab hooldada pilli

Repertuaarinäited

- Kui lõõtsapill naljatab - Padespan - Teppo reilender - Austria polka
- Kantri valss

Esinemiste kord

-hindelised ettemängud (kontserdivormis) toimuvad iga trimestri lõpus. Ettemängul esitatakse vähemalt kolm lugu, neist üks ansambli koosseisus

- ülesastumised üksikesinejana või ansambli koosseisus vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul
- hindelisel lõpukontserdil esitab õpilane kuus lugu, neist kaks ansambli koosseisus. Õppur näitab oma oskusi solistina, ansambli liikmena ja tantsu saatjana. Lugude esituses peab kajastuma õpingute vältel omandatud mängutehnilised oskused,